

Hur ökar vi det träindustriella byggandet och driver Sveriges bioekonomi framåt?

Aktörernas 3 förslag till politiken

Susanne Rudenstam

Kanslichef Sveriges träbyggnadskansli

Vi har 10 år på oss, och vi har inte råd att vänta på de stora tekniksprången och byggindustrins vision för 2045. Vi måste använda samtidens teknologi för framtidens utmaningar. Det industriella träbyggandet är en sådan teknik, som bygger på beprövade system och metoder och som drastiskt minskar klimatpåverkan.

Träbyggande i stor skala erbjuder ett snabbspår och det är dags att växla spår nu.

Använd den offentliga byggherrerollen till att gå före och visa vägen. Dels för att driva innovation och utveckling, dels för att åstadkomma en skillnad från de projekt som ska byggas i närtid. Det är bra att klimatdeklarationerna införs, men ge bolagen ägardirektiv om att gå längre.

Det är inte det vi bygger i Sverige som gör skillnaden för den globala utmaningen, men vår kunskap om hur det går till tillsammans med komponenter och system i en ny exportindustri kan göra det.

Peter Mossbrant

VD på Deromehus

1. Vi vill se ett visionärt politiskt ledarskap för att utveckla bostäder som människor vill ha. Deromes förslag är att Sverige ska bygga 100 nya trädgårdsstäder de kommande 10 åren. Svenska folket säger i undersökningar att de vill bo i trädgårdsstäder som erbjuder boenden för alla faser i livet, med alla upplåtelseformer, och där man har nära till både service och grönska. 100 nya trädgårdsstäder på 10 år handlar om 20 000–30 000 bostäder per år. Och det handlar om totalt 0,3 promille av Sveriges yta. Forskningen visar att det är 30–40 % mer klimateffektivt att bygga en trädgårdsstad än att förtäta redan trånga städer. Trädgårdsstaden underlättar industriellt trähusbyggande genom att det skapas friare detaljplaner.
2. Vi föreslår en kartläggning av viktig jordbruksmark för att frigöra utvecklingsmark runt våra tillväxtorter. För att kunna bygga nya bostäder behövs mark. Allt oftare förhindras möjligheten att planlägga lämplig mark för bostadsproduktion. Framförallt handlar det om att regelverket kring jordbruksmark är för strikt så att inte en rimlig avvägning sker mellan bostadsbyggande och bevarande av mark.
3. En nyckel för att vi ska klara bostadsförsörjningen är ett regelverk som vi kan lita på. Ett regelverk från Boverket som tillämpas likvärdigt i alla Sveriges kommuner och länsstyrelser. Det möjliggör standardisering som krävs för att få ekonomi i produktionen och därmed bostäder som människor har råd att köpa och bo i.

Förskolan Hoppet nämndes av flera deltagare vid mötet. Derome bygger Hoppet och för mer information om våra lärdomar av innovationsprojektet, se derome.se

Sandra Frank

Marknadsansvarig och medgrundare av Arvet

1. Sätt ett tak för hur mycket koldioxid man får släppa ut under ett bygge. Eller tvinga LCA-deklaration **inför** byggnation precis som en det är tvingande att lämna en energideklaration för att få bygglov. Inga konstigheter alls. Då kommer cirkulära byggmaterial att vara självklara och slöseri med material som tar slut och koldioxidutsläpp för att framställa dom ta slut. Även våra barn kommer att behöva betong och stål, låt oss använda det där det som mest behövs, inte att bygga ovan mark.
2. Sverige är en stolt skogsnation och har ett unikt historiskt kunnande! Men nu går världen om oss. Kina och Pakistan har miljardskogsprogram för att återplantera skog och man ser att detta är pengar, det är morgondagens cirkulära ekonomi. I Kenya – där FN har ett av sina huvudkontor – planeras en studentstad för 20 000 personer helt i trä för att det är mer säkert, mer hälsosamt, det går snabbare och är därmed billigare. Dessutom blir det inkörsporten till enorm återplantering, skogsjordbruk, träindustrier, utbildning och enormt många arbetstillfällen utanför städerna. Allt i en helt ny och cirkulär ekonomi! Detta gjorde vi här hemma redan för över 100 år sedan och vi har byggt upp vårt välkända Folkhem med skogen som bas – låt oss gå före och nu visa världen hur modernt träbyggande går till och att Sverige har både kunskap och erfarenhet. Att vi kan ställa om att även bygga våra kommande städer med material vi faktiskt kan odla och där byggindustrin som idag står för 39% av världens koldioxidutsläpp enkelt kan bli biobaserad och cirkulär. Grunden för vår nya bioekonomi helt enkelt. Dessutom skapar vi dom fullständigt livsviktiga kolsänkor som världen söker genom att bygga våra kommande städer i trä och därigenom lagra koldioxid i husen i många hundra år.
3. En satsning på utbildning behövs! Från en fossil till en biobaserad byggindustri. Om vi ska vara världsledande på träbyggnation med allt var det innebär så behövs en tydlig strategi för att utbilda våra kommande ingenjörer, konstruktörer, ekonomer och arkitekter. Unga studenter är långt före sina lärare på våra högskolor i tänk om hur dom vill vara en del av lösningen och inte av problemet (CO²-utsläppskrävande fossila byggmaterial). Den äldre generationen lär ut det dom kan och kunskap i arv. Nu krävs en höjning av kunskap inom den svenska högskolan/universiteten. Låt oss göra världens största medvetna satsning för kunskapslyft inom högskolor för att snabbt ställa om Sverige till att verkligen ta täten och visa världen att vi kan skapa världens första cirkulära byggindustri. Det händer därute nu, men det är inte dom stora byggbolagen som driver det här, det ligger i deras intresse och kultur att förfina det dom redan kan, göra samma sak en gång till. Sluta ta hänsyn till giganterna som aldrig kommer att förespråka radikal förändring. Det är små engagerade privata bolag med starkt engagemang som driver på men det behövs kunskap nu!

Evelina Fahlesson

Kommunalråd Skellefteå

1. Fortsatt satsning på kunskapsöverföring och kunskapsutbyte för ett ökat byggande i trä.

Förändringarna av klimatet är något som påverkar oss alla, varje land, varje region, varje kommun och varje invånare. Det här innebär att möjligheterna till lösningar och förändringar också ligger hos varje part men förutsättningarna att mäktas med att förändra är olika hos olika parter. Därför menar jag att det är viktigt att de som kommit längre med sin kunskap och erfarenhet delar med sig av den till fler. Exempelvis finns Trästad Sverige som en aktiv aktör som har ett uppdrag att jobba med erfarenhet och kunskapsutbyte mellan kommuner och regioner för att förmå fler att våga ta steget och satsa på det enda förnyelsebara byggmaterialet. Av 290 kommuner har alla inte samma möjligheter att ligga i framkant och där behövs andra kommuner som stöttar och bidrar.

2. Statlig subvention för byggande av välfärdslokaler/samhällsfastigheter som ex. sjukhus, skolor, förskolor i trä.

Flera av landets kommuner och regioner står inför att bygga nytt eller renovera skolor, förskolor och vårdinrättningar. Det här är ofta kostsamma projekt för kommunerna och regionerna som redan idag står med utmaningar att klara budet. Tittar man dessutom på den utveckling som sker i norra Norrland just nu med Northvolt, Hybrit LKAB och nu senast Green steel i Boden så står flera av norrlandskommunerna inför enorma samhällsförvandlingar. Dessa kommer dels innebära stora bostadsprojekt men också stora satsningar på byggnader/lokaler inom välfärdsområdet som skolor, förskolor, sjukhus och vård- och omsorgsboenden samt även lokaler för högre utbildning och det är viktigt att även dessa byggs med hållbara materialval som trä. Statliga subventioneringar kan förmodligen skapa förutsättningar för kommunerna och regionerna att våga satsa på trä.

3. Ta nästa steg efter klimatdeklarationerna.

Införandet av krav på klimatdeklarationer från 2022 är positivt och i rätt riktigt. Nästa steg bör vara att införa maxnivåer eller liknande för klimatutsläpp vid nybyggnad.

Per-Olof Sjöo

Ordförande GS-facket

1. Säkerställa tillgången på råvara och arbetskraft med den självklara utgångspunkten att skogen ska brukas hållbart utifrån alla aspekter.
2. Inrätta ett nationellt träbyggnadsprogram där politiken kan samla alla områden som är berörda. Skicka tydliga signaler om att det är åt detta håll den samlade politiken drar.
3. Se över bostadsfinansieringsfrågan. Kombinationen bolånetak och amorteringskrav är ett hinder för att etablera sig på bostadsmarknaden.

Johan Hall

Utredare på LO

1. Sätt ett mål för hur mycket byggbranschen bör minska sina växthusgasutsläpp som andel av nybyggnationen.
2. Eftersom kommunerna har planmonopol bör detta förhandlas med SKR så att varje kommun tar ansvar för sin andel.
3. Kräv klimatberäkningar i projektets inledning. Risken är annars stor att man kommer på det för sent i processen och det blir för dyrt att ändra.

**LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND**

**FACKET FÖR SKOGS-, TRÄ-
OCH GRAFISK BRANSCH**

